

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2021
8. volební období

1685

USNESENÍ
Poslanecké sněmovny
ze 104. schůze
ze dne 2. června 2021

k návrhům Poslanecké sněmovny na propůjčení nebo udělení státních vyznamenání /sněmovní dokument 8439/

Poslanecká sněmovna

předkládá prezidentu republiky podle § 8 zákona č. 157/1994 Sb., o státních vyznamenáních, návrhy na propůjčení nebo udělení státních vyznamenání, spolu s charakteristikami kandidátů, které tvoří přílohu tohoto usnesení.

Návrhy na propůjčení nebo udělení státních vyznamenání

I. ŘÁD BÍLÉHO LVA

- udělení

1. Plk. Jaroslav Hofrichter, vojenská skupina, In memoriam
2. Plk. Jan Horal, MBE, občanská skupina, In memoriam
3. Prof. PhDr. Jan Sokol, Ph.D., CSc., občanská skupina, In memoriam
4. Alfred Duff Cooper, občanská skupina, In memoriam
5. František Pecháček, občanská skupina, In memoriam
6. Josef Fikr, občanská skupina, In memoriam
7. Jiří Štokman, vojenská skupina, In memoriam

- **propůjčení**

Ing. Vladimír Remek, vojenská skupina

II. ŘÁD TOMÁŠE GARRIGUA MASARYKA

- **udělení**

Prof. MUDr. Karel Raška DrSc., In memoriam

III. MEDAILE ZA HRDINSTVÍ

- **udělení**

1. Pplk. František Štamprech, In memoriam
2. Emil Šneberg
3. Karel Bezdíček, In memoriam
4. Olga Mauleová, In memoriam

IV. MEDAILE ZA ZÁSLUHY

- **udělení**

1. Ing. Jiří Králík – o stát v oblasti sportu
2. Pavla Břínková – o stát v oblasti umění
3. Ing. arch. Miroslav Řepa – o stát v oblasti kultury
4. Jan Zábrana – o stát v oblasti kultury a umění, In memoriam
5. Miloslav Souček – o stát v oblasti sportu
6. Prof. RNDr. David Lukáš, CSc. – o stát v oblasti vědy, techniky a bezpečnosti občanů
7. Prof. RNDr. Bohumír Janský, CSc. – o stát v oblasti vědy
8. Plk. Ing. Michal Koudelka – o stát v oblasti bezpečnosti státu a občanů
9. Jiřina Uherková – o stát v oblasti kultury, výchovy a školství, In memoriam
10. JUDr. Emil Martinec – o stát v oblasti hospodářské, In memoriam
11. Jan Slabák – o stát v oblasti kultury
12. Prof. Ing. Michal Mejstřík CSc. – o stát v oblasti hospodářství a vědy, In memoriam
13. Doc. MUDr. Iva Holmerová, Ph.D. – o stát v oblasti vědy
14. Ing. Ladislav Michálek – o stát v oblasti kultury
15. Prof. Ing. Petr Sáha, CSc. – o stát v oblasti školství a vědy
16. Prof. PhDr. Stanislav Kratochvíl, CSc. – o stát v oblasti vědy
17. Karel Pacner - o stát v oblasti vědy a výchovy, In memoriam
18. Doc. MUDr. Vilma Marešová, CSc. – o stát v oblasti vědy a školství

19. PhDr. Vladimír Kučera – o stát v oblasti výchovy, In memoriam
20. Zdena Wasserbauerová – o stát v oblasti výchovy
21. Mgr. Milena Bačkovská – o stát v oblasti bezpečnosti

Radek Vondráček v. r.
předseda Poslanecké sněmovny

Markéta Pekarová Adamová v. r.
ověřovatelka Poslanecké sněmovny

Charakteristiky kandidátů navržených
k propůjčení nebo udělení státních
vyznamenání k řádovému dni 28. 10. 2021

I. Řád Bílého lva

- udělení

1. Plk. Jaroslav Hofrichter, vojenská skupina, In memoriam

Navrhovatel: Zdeněk Kučera

Osvojit: Monika Červíčková, Stanislav Berkovec

Plukovník v. v. Jaroslav Hofrichter patřil mezi ty, o kterých Winston Churchill prohlásil: „Ještě nikdy na poli lidských konfliktů tolik nevděčil tak velký počet lidí tak nemnohým.“ Nepatřil mezi stíhací esa, o kterých má česká společnost více informací, patřil však mezi neméně významnou složku RAF, bombardovací perutě. Byl mimořádně skromným člověkem.

První republika dala plukovníkovi v. v. Jaroslavu Hofrichterovi do vínku ryzí vlastenectví, hrdost na Československo, pro které byl během druhé světové války ochoten položit vlastní život. K tomu se rozhodl jako velice mladý muž, kterému bylo sotva 20 let. Měl, na rozdíl od jiných, to mimořádné štěstí, že v bojovém nasazení, v němž byl během celé druhé světové války, přežil a mohl se vrátit do své vlasti. Do republiky, která se mu skrze své komunistické vedení „odvděčila“ tím, že se stal terčem perzekuce.

Rok 2020 byl rokem 75. výročí konce druhé světové války v Evropě. Občané České republiky si v něm současně připomněli i výročí nedožitých sta let plukovníka v. v. Jaroslava Hofrichtera. U příležitosti obou těchto výročí je namístě vzpomenout propůjčeným řádem na statečného vojáka, který se 5ti letou službou své vlasti v přímém bojovém nasazení v rámci největšího světového válečného konfliktu zasloužil o Českou republiku, svou vlast.

2. Plk. Jan Horal, MBE, občanská skupina, In memoriam

Navrhovatel: Jiří Kopal

Osvojit: Vojtěch Pikal

Jan Horal byl český válečný veterán, manažer, podnikatel, hoteliér, iniciátor kulturního života a filantrop. Účastnil se bojů druhé světové války jako tankista. V roce 1948 emigroval do Švédska, kde se stal úspěšným a zastával postupně různé manažerské posty ve Švédsku, Japonsku, USA, ve Velké Británii či Švýcarsku. Po roce 1989 zakoupil v Praze a Českém Krumlově nemovitosti a vybudoval hotelovou skupinu, která funguje dodnes a dává práci několika stovkám zaměstnanců. Živě se zajímal o společenský život, byl činný v charitě a byl iniciátorem mnoha aktivit napříč společenským spektrem, mezi jeho aktivity například patřilo:

- Podporovatel řady aktivit židovské pospolitosti jako např. výroční zasedání Terezínské iniciativy či vydávání Židovských listů.
- Dlouholetý podporovatel projektu proti totalitě Mene Tekel.
- Řádný člen Československé obce legionářské od roku 1996. 23. února 2008 při příležitosti životního jubilea udělena Pamětní medaile ČsOL II. stupně.
- Čestný člen Svazu letců České republiky (SLČR). Držitel medaile SLČR „Za zásluhy“.
- Čestný člen Odborné společnosti letecké od 5. dubna 2006.
- Pravidelný sponzor Mezinárodního festivalu leteckých filmů.
- Čestný občan městské části Praha 18 (od roku 2006).

- Člen Rotary Klubu Praha-Staré Město od roku 2001. Spolupráce s Rotary Klubem Český Krumlov.
- Člen výboru občanského sdružení ŽIVOT 90.
- Účast na besedách a vzdělávacích akcích pro žáky a studenty. Vytrvalý mecenáš vědeckých konferencí.
- Čestný člen správní rady in memoriam nadace Museum Kampa – Nadace Jana a Medy Mládkových.
- Dlouholetý mecenáš válečných veteránů, zvláště českých letců RAF.
- V roce 2016 byla po Janu Horalovi pojmenována ulice v Praze.

Jan Horal byl nositelem dvou vysokých zahraničních státních vyznamenání, řady československých, českých i zahraničních vyznamenání a rovněž držitel mnoha ocenění odborných společností. Patří k nim například Řád britského impéria (V. třída), Řád čestné legie (V. třída), Záslužný kříž ministra obrany České republiky (I. stupeň), Čs. válečný kříž 1939, Čs. medaile Za chrabrost před nepřítelem, Hvězda 1939–1945, Africká hvězda, Medaile za obranu, Válečná medaile 1939–1945.

3. Prof. PhDr. Jan Sokol, Ph.D., CSc., občanská skupina, In memoriam

Navrhovatel: Vojtěch Pikal

Osvojil: Vojtěch Pikal, Věra Kovářová, Jan Čížinský, Dominik Feri, Pavel Žáček

Jan Sokol byl český filosof, disident, překladatel filosofických textů, vysokoškolský pedagog, publicista, politik a patřil k nejvýraznějším českým křesťanským intelektuálům.

V 60. letech pracoval jako programátor, později vedoucí výzkumný pracovník ve VÚMS Praha na vývoji základního software, vydal několik knih a řadu článků o počítačích. Mezitím se zúčastňoval bytových seminářů, které pořádal jeho tchán Jan Patočka, jenž byl velice známý fenomenolog. Právě na seminářích získal nadšení do filozofie, o které napsal mnoho publikací. Zabýval se hlavně filozofickou antropologií, dějinami náboženství a antropologií institucí. Podílel se také na ekumenickém překladu Bible. V roce 1976 podepsal mezi prvními Chartu 77 a přispíval do samizdatové tvorby. Po sametové revoluci se stal za Občanské fórum místopředsedou Federálního shromáždění a působil jako místopředseda Sněmovny národů. V období ledna až července 1998 zastával funkci ministra školství ve vládě premiéra Josefa Tošovského. Po odchodu z politiky stanul v roce 2000 jako první děkan nově vzniklé Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy, ve funkci působil sedm let. V roce 2003 kandidoval na prezidenta.

Získal řadu vyznamenání, byl například nositelem francouzského Řádu čestné legie (hodnost Commandeur), v roce 2016 obdržel Zlatou medaili Univerzity Karlovy a Cenu Nadace Dagmar a Václava Havlových.

Jan Sokol patřil v Česku mezi mediálně nejznámější tvůrce Wikipedie. Na české Wikipedii inicioval vznik obdobného projektu, s názvem Senioři píší Wikipedii. Česká pobočka Nadace Wikimedia začala pro seniory pořádat kurzy v editování a do roku 2021 jimi prošlo přes 500 účastníků.

Jan Sokol zemřel 16. února 2021.

4. Alfred Duff Cooper, občanská skupina, In memoriam

Navrhovatel: Jana Černochová, Petr Fiala, Zbyněk Stanjura, Ivan Adamec, Jan Bauer, Marek Benda, Jan Skopeček, Martin Baxa, Petr Beitzl, Petr Bendl, Stanislav Blaha, Pavel Blažek, Libor Hoppe, Jakub Janda, Karel Krejza, Martin Kupka, Jaroslav Martinů, Vojtěch Munzar, Bohuslav Svoboda, Pavel Šindelář, Jaroslav Vymazal, Jan Zahradník, Pavel Žáček

Osvojil: Jana Černochová, Petr Fiala, Zbyněk Stanjura, Ivan Adamec, Jan Bauer, Marek Benda, Jan Skopeček, Martin Baxa, Petr Beitzl, Petr Bendl, Stanislav Blaha, Pavel Blažek, Libor Hoppe, Jakub Janda, Karel Krejza, Martin Kupka, Jaroslav Martinů, Vojtěch Munzar, Bohuslav Svoboda, Pavel Šindelář, Jaroslav Vymazal, Jan Zahradník, Pavel Žáček

Sir Duff Cooper byl britským politikem a diplomatem, příslušníkem Konzervativní strany. Narodil se do rodiny lékaře, z matčiny strany byl příbuzný s britskou královskou rodinou. Prošel typickou výchovou mladého gentlemana ve Wixenfordské škole, Eton College a na oxfordské New College. Po absolvování Oxfordu vstoupil do diplomatických služeb. Po účasti v první světové válce se stal tajemníkem dvou ministrů a v roce 1924 byl poprvé zvolen členem parlamentu za konzervativce. Po porážce jeho strany ve volbách v roce 1929 o mandát přišel. Znovu se mu podařilo uspět až v roce 1931 a v roce 1935 se stal ministrem války a později ministrem námořnictva. Patřil k největším kritikům premiéra Neville Chamberlaina a jeho politiky appeasementu. Byl odpůrcem přistoupení na stupňující se požadavky hitlerovského Německa. Jeho principiální postoj vedl k tomu, že na protest proti podpisu Mnichovské dohody ze strany premiéra Chamberlaina rezignoval na svou funkci v kabinetu. Po Chamberlainovu rozhlasovém projevu k nárokům Německa na československé pohraničí si do deníků poznamenal: „Pokud nyní opustíme Čechy, nebo jim dokonce doporučíme vzdát se, budeme odpovědni za jednu z největších zrad v historii. Pokud to nyní vzdáme, bude to konec Anglie a konec demokracie.“ Po podpisu Mnichovské dohody pak pronesl slavný výrok, který byl později občas nesprávně připisován Winstonu Churchillovi: „Velká Británie mohla mít buď mír beze cti, nebo válku se ctí, ale vybrala si válku beze cti.“ Prezident Edvard Beneš v londýnském exilu písemně poděkoval Duffu Cooperovi za jeho odvážný a zásadový postoj. Cooper se později významně zapojil do slavné „norské debaty“ v roce 1940, která vedla k Chamberlainovu pádu.

Později se stal znovu krátce ministrem ve vládě Winstona Churchilla a následně se vrátil do diplomatických služeb a věnoval se literatuře. Byl realistou, který si velmi dobře uvědomoval, že jakékoliv ústupky Hitlerovi nezabrání válečnému konfliktu a že tyto ústupky jsou zradou spojenectví a oslabováním demokratického světa. Byl jedním z mála odvážných, kdo se v tragických dnech postavil proti agresi na stranu ohrožené Československé republiky, a proto by jeho příběh neměl být zapomenut a měl by být oceněn nejvyšším státním vyznamenáním in memoriam. Zajímavostí je, že jeho prasnynovcem je bývalý britský premiér a konzervativní politik David Cameron.

5. František Pecháček, občanská skupina, In memoriam

Navrhovatel: Jan Řehounek

Osvojl: Jan Řehounek, Pavel Žáček

František Pecháček byl významný činovník Československé obce sokolské a čelný představitel vedení sokolského odboje v letech druhé světové války. Od dětství navštěvoval v Nové Pace Sokol. Po první světové válce, kterou prožil na italské frontě, vstoupil do československé armády a vedl školu pro výcvik tělesné zdatnosti armády. Obdobnou školu pomáhal zakládat i ve Velké Británii. Stal se rovněž členem gymnastického závodního družstva Československé obce sokolské, s nímž získal v roce 1922 titul mistra světa. Později se stal vedoucím cvičitelské školy Československé obce sokolské v Tyršově domě a podílel se na výchově generace sokolů a sokolek, která obstála tváří v tvář dvěma totalitám. Pro olympijské hry v Berlíně 1936 připravil skladbu Sokolská brannost, která symbolizovala zásadní význam Sokola v branném systému ČSR. Byl autorem nejslavnější sokolské skladby Přísaha republiky, kterou v rámci X. všesokolského sletu v roce 1938 předvedlo na Strahovském stadionu 30 000 mužů jako nejsilnější demonstraci odhodlání národa bránit Československo.

Po vypuknutí války se stal zemským velitelem odbojové organizace Obec sokolská v odboji a později Jindra. Spolupracoval s parašutisty z Velké Británie a patřil mezi hlavní podporovatele atentátu na Reinharda Heydricha. Po zatčení odolával brutálnímu mučení, aniž by zradil své spolubojovníky. Jeho manželka Emílie, rovněž sokolská cvičitelka, byla zavražděna v Mauthausenu 26. ledna 1943, on sám na stejném místě 3. února 1944. František Pecháček celým svým životem naplňoval vlastenecké a sokolské ideály.

6. Josef Fikr, občanská skupina, In memoriam

Navrhovatel: Vlastimil Válek

Osvojl: Vlastimil Válek

Pan Josef Fikr byl odvelen jako četař 14. zemského pěšího pluku rakousko-uherské armády na ruskou frontu. Zajat 31. 8. 1914 v Komarovu. Do československých legií v Rusku a jejich 6. střeleckého pluku vstoupil 20. 9. 1917 v Borispolu jako vojín. Posledním útvarem byla samostatná telegrafní rota, kam patřil jako svobodník a nakonec jako desátník. Josef Fikr se svými spolubojovníky z československých legií jeli s radiostanicemi telegrafní roty v železničním vagónu vojenského vlaku. Po službě v čsl. legiích od 20. 9. 1917 do 10. 8. 1920 byl desátník československých legií Josef Fikr demobilizován 13. 11. 1920.

Pan Josef Fikr se stal obchodníkem s papírnickým, dokumentačním a kartografickým zbožím a psacími a technickými potřebami v Brně na ulici Veverčí 64, tj. poblíž tehdejší „Techniky“, tj. Vysoké školy technické Dr. Edvarda Beneše na ulici Veverčí, kde je dnes Fakulta stavební VUT Brno. Pan Josef Fikr se zapojil do odbojové činnosti Obrany národa spolu s panem Jaroslavem Neužillem, jenž jako řezník provozoval svůj obchod na Veverčí 52 a na Ústředí Obrany národa jezdil vlakem do Prahy. Po mnichovské zradě spojenců a následné nacistické okupaci se Josef Fikr, zapojen do odboje v Obraně

národa, podílel na moravském protinacistickém odboji ve formě přípravy a podpory útěků Čechů a Moraváků do formující se československé jednotky francouzských legií přes konzulát Francouzské republiky ve Varšavě a po 1. září 1939 přes konzulát Francouzské republiky v Budapešti.

Po zatčení a výslechu spoluodbojáře v Obraně národa pana Jaroslava Neužila německým gestapem dne 14. 3. 1940 v Brně na nádraží po návratu z Prahy byl následně téměř 55-tiletý pan Josef Fikr zatčen brněnským gestapem 15. 3. 1940 i s krabicí padělaných dokumentů a cestovních pasů pro odhodlané muže k boji proti hitlerovskému Německu. Následně byl vězněn v Brně na Špilberku, u německého nacistického „lidového“ soudu v Norimberku byl odsouzen za přípravu a velezradu Protektorátu Čechy a Morava na 8 let odnětí svobody v káznici Stein an der Donau města Krems an der Donau v Rakousku.

Blížila se fronta, blížila se Rudá armáda, v káznici bylo málo jídla, proto se velitel rozhodl politické vězně propustit. V obci Hadersdorf am Kamp se jedna skupinka propuštěných vězňů ptala na cestu do Vídně, nešťastnou náhodou se propuštění vězni zeptali příslušníka místní skupiny NSDAP. Ten zalarmoval příslušníky SS, kteří v obci pobývali, že ve Steinu došlo ke vzpouře vězňů. Příslušníci SS v káznici postříleli ty politické vězně, kteří se zde ještě nacházeli. Dne 7. 4. 1945 proběhla poprava u zdi místního hřbitova.

7. Jiří Štokman, vojenská skupina, In memoriam

Navrhovatel: Alena Gajdůšková

Osvojil: Alena Gajdůšková, Pavel Žáček

Jiří Štokman byl československý voják a příslušník výsadku Clay. S bratrem se zapojil do odboje v ilegální organizaci Obrana národa. Pomohl k útěku z nemocnice svému profesorovi Karlu Nigrýnovi a ukryl jej u svých rodičů před gestapem. I proto musel 21. prosince 1939 odejít za hranice.

Ve Velké Británii absolvoval školu pro důstojníky pěchoty a 26. srpna 1942 byl přemístěn ke zvláštní skupině D II. odboru MNO. Poté se přes Alžír přepravil do Itálie. V noci z 12. na 13. dubna 1944 byli spolu s Antonínem Bartošem a Čestmírem Šikolou jako skupina CLAY vysazeni v údolí Trnovce u Hostišové. S pomocí místních skupina postupně vytvořila zpravodajskou organizaci pokrývající území od Ostravy po Břeclav. Parašutisté odeslali 800 radiových depeší a přijali 350 pokynů. Na konci války se stali nejúspěšnějším západním výsadkem v protektorátu.

Jiří Štokman zůstal po válce v armádě. Již od podzimu 1945 vyučoval ve Vojenské akademii v Hranicích. Jako západní výsadkář ale nebyl pro poúnorovou armádu přijatelný. Dne 17. dubna 1948 dostal formálně dovolenou a o týden později odešel tajně znovu za hranice. V Paříži se sešel s bývalým velitelem mjr. Antonínem Bartošem. Společně se zapojili na území Německa do zpravodajské činnosti proti komunistickému režimu. Jiří Štokman jako „Mike Denning“ znovu vyučoval. Tentokrát ve zpravodajské škole OKTA II. v alpském městě Sonthofenu a jako člen štábu zpravodajské skupiny svého velitele z válečného Londýna, generála Františka Moravce, v Bensheimu.

V době útlumu zpravodajské činnosti v Německu se Štokmanovi přestěhovali počátkem roku 1954 do USA. Jiří Štokman opět učil, tentokrát jazyky na Vojenské jazykové akademii v Kalifornii. Na škole zůstal dvacet pět let. Do vlasti se nikdy nevrátil. Zemřel po vážné nemoci v nemocnici v Carmelu poblíž Monterey 17. června 1981 ve věku 61 let. V roce 1990 byl rehabilitován a povýšen do hodnosti podplukovníka in memoriam. Dostalo se mu řady poct i v rodném kraji. Od 30. dubna 2009 je na rodném domě v Buchlovicích umístěna pamětní deska s citátem Ferdinanda Peroutky: „Národu, který si neváží svých hrdinů, se může stát, že nebude žádné mít, až je bude skutečně potřebovat.“

- propůjčení

Ing. Vladimír Remek, vojenská skupina

Navrhovatelka: Monika Jarošová

Osvojila: Monika Jarošová

Letos uplynulo 43 let od letu prvního československého kosmonauta do vesmíru. Vladimír Remek je do dnešní doby jediným Čechem, který tuto neobvyklou zkušenost má.

Po náročné přípravě vzlétl do vesmíru v rámci programu Interkosmos 2. března 1978 na palubě kosmické lodi Sojuz 28. Ve funkci kosmonauta-výzkumníka strávil mimo Zemi necelých osm dní. Na vesmírné stanici Saljut 6 pomáhal tamní stále posádce a věnoval se vědeckému programu (experimenty, jimž se věnoval, připravili také českoslovenští vědci). Tato událost měla a dosud má pro naši zemi veliký význam. Vladimír Remek se totiž stal prvním kosmonautem z jiného státu než z tehdejšího Sovětského svazu a Spojených států amerických. Evropskou kosmickou agenturou je označován za prvního Evropana ve vesmíru. Díky letu Vladimíra Remka se tedy Československo stalo třetí zemí, jejíž občan podnikl cestu do kosmu.

Mimořádný úspěch v oblasti vědy a techniky i přínos k proslavení naší vlasti ve světě se odrazil v obrovské popularitě Vladimíra Remka (Antonín Mrkos po něm dokonce pojmenoval planetku číslo 2552, kterou v září 1978 objevil pozorováním z Hvězdárny na Kletí) a přinesl mu několik vyznamenání. O významu vesmírné mise i osobnosti samotného kosmonauta svědčí též ocenění z nedávné doby – v roce 2008 k 30. výročí letu do vesmíru vyznamenal Vladimíra Remka Svaz letců ČR (navíc se výročí slavilo i v Evropském parlamentu a záštitu nad touto akcí převzala kromě Evropského parlamentu také Evropská komise nebo Evropská kosmická agentura); a v roce 2011 (při 50. výročí letu prvního kosmonauta Jurije Gagarina) ruský prezident Dmitrij Medveděv udělil V. Remkovi medaili Za zásluhy o dobývání kosmu.

Jako voják sloužil Vladimír Remek státu tři desítky let (postupně prošel funkcemi od stíhacího pilota až po zástupce velitele letecké divize), později působil na velvyslanectví ČR v Moskvě, v letech 2004 až 2013 zastupoval Českou republiku v Evropském parlamentu, kde patřil mezi známé a aktivní poslance (jeho činnost se projevila např. při vývoji evropského globálního navigačního družicového systému Galileo – značnou měrou se zasloužil o umístění centrály Galilea do české metropole), následující čtyři roky stál v čele českého velvyslanectví v Rusku.

Vladimír Remek je uznávanou osobností v ČR i ve světě. Svým historickým počinem i současným působením přispívá k rozvoji vědy a techniky a k proslavení naší země v zahraničí. Právě proto jsem přesvědčena, že by si za zvláště vynikající zásluhy o stát zasloužil Řád Bílého lva. Ráda bych požádala prezidenta republiky, aby tento řád Vladimíru Remkovi propůjčil.

II. ŘÁD TOMÁŠE GARRIGUA MASARYKA

- udělení

Prof. MUDr. Karel Raška DrSc., In memoriam

Navrhovatel: Lukáš Černohorský

Osvojil: Lukáš Černohorský, Věra Kovářová, Jan Čížinský

Pan profesor Karel Raška byl výjimečný člověk, který ve svém oboru dosáhl jedinečných celosvětových úspěchů, a bylo tomu především jeho zásluhou, že se Československo stalo ve druhé polovině 20. století epidemiologickou velmocí a že u nás došlo k výraznému zlepšení a stabilizaci epidemiologické situace. Předložený návrh se týká především jeho globálních zásluh za vědeckou práci a obrovské úsilí v boji s jedním z nejnebezpečnějších onemocnění, s nímž se kdy lidstvo setkalo. Daroval tak světu nejvíc co člověk může dát, a to záchranu lidských životů, která se v tomto případě počítá v řádu milionů.

Ve světovém měřítku je tak znám především jako autor světového programu na vymýcení pravých neštovic, představující vysoce nakažlivou nemoc způsobenou viry. Jako ředitel Divize infekčních nemocí ve Světové zdravotnické organizaci (WHO) vypracoval novou koncepci celosvětové eradikace (úplného vymýcení) pravých neštovic. Nutno podotknout, že v té době už nevěřil v úspěch eradikace téměř nikdo z WHO a to včetně generálního ředitele, který však věřil ve schopnosti profesora Rašky. Vymýcení pravých neštovic je bez jakýchkoliv pochybností největším historickým úspěchem WHO a jedním z velkých úspěchů lidstva. Je samozřejmé, že eradikace neštovic byla týmovou prací, na níž se podílely stovky odborníků z celého světa, včetně 20 spolupracovníků a žáků prof. Rašky, jakož i desetitisíce pracovníků ze zemí, v nichž byly pravé neštovice endemické. Ale bez zásadního přispění prof. Rašky by pravé neštovice zabíjely a znetvořovaly i dnes.

III. Medaile za hrdinství

- udělení

1. Pplk. František Štamprech, In memoriam

Navrhovatel: Ondřej Veselý

Osvojil: Ondřej Veselý

František Štamprech, ruský legionář 11. pěšího pluku Františka Palackého se aktivně zúčastnil bojů na Rusi, prošel celou Sibiřskou anabasi. Po návratu do vlasti zůstal v činné službě jako důstojník 11. pěšího pluku Františka Palackého v Písku. Po okupaci Československa, kdy byl propuštěn z aktivní služby, se zapojil s řadou svých kolegů,

důstojníků písecké posádky do činnosti odbojové organizace Obrana národa a pro schvalování atentátu na zastupujícího říšského protektora R. Heydricha byl spolu s dalšími členy této odbojové organizace popraven klatovským gestapem dne 22. 6. 1942 na vojenské střelnici v Lubech u Klatov. Pozůstalá rodina, manželka a dvě dcery, byla do konce války postižena řadou represí okupačního režimu. Rovněž nové pořádky nastoleného komunistického režimu po roce 1948 nenechaly rodinu pana pplk. Františka Štamprecha bez povšimnutí.

2. Emil Šneberg

Navrhovatel: Jiří Kobza

Osvojl: Jiří Kobza

Plukovník ve výslužbě Emil Šneberg je jedním z posledních žijících přímých účastníků Pražského povstání na konci druhé světové války.

Narodil se 8. září 1931 v Praze. Jeho otec byl taktéž voják, veterán první světové války. Během Pražského povstání se pan Emil Šneberg (tehdy jako třináctiletý) po otcově boku aktivně účastnil různých bojových akcí. A také např. provedli odminování a deaktivaci časované bomby na Letišti Praha-Ruzyně, čímž zabránili velkým ztrátám na životech a dalším škodám.

Plk. Šneberg se tehdy osobně účastnil i posledních těžkých bojů s Němci v Praze, v lokalitě údolí Divoké Šárky. Pomáhal též stavět v Praze 6, na dnešní Evropské třídě, barikády, přičemž jeho otec byl velitelem jedné z nich.

Za svou statečnost během Pražského povstání byl prezidentem Edvardem Benešem vyznamenán Československým válečným křížem. Posléze vstoupil do armády a absolvoval Vojenskou leteckou akademii v Hradci Králové. Léta aktivní služby v armádě strávil u stíhacího letectva. Nikdy nebyl členem KSČ.

Do dnešních dnů je velmi aktivní, věnuje se osvětové a přednáškové činnosti, zejména pro školní mládež. V Petschkově paláci, kde byla za druhé světové války hlavní úřadovna Gestapa na českém území a kde probíhaly výslechy a mučení českých odbojářů, pečuje o tamní památník, který tuto smutnou historii připomíná a organizuje zde návštěvy a exkurze pro studenty a pro občany spojené s jeho osobním výkladem.

Emil Šneberg je místopředsedou Českého svazu bojovníků za svobodu.

3. Karel Bezdíček, In memoriam

Navrhovatel: Jan Řehounek

Osvojl: Jan Řehounek

Návrh na udělení státního vyznamenání Medaile za hrdinství in memoriam pro pana Karla Bezdíčka, praporečníka slavné rotý Nazdar, která za první světové války bojovala na území Francie proti společnému nepříteli Čechů a Francouzů a nemalou měrou se tak zasloužila o vznik samostatného Československa. V bitvě u Arrasu 9. května 1915 v boji proti německému nepříteli praporečník Karel Bezdíček ve svých sedmadvaceti letech padl.

Pod velením francouzských důstojníků absolvoval Bezdíček v Bayonne v rámci rotý Nazdar dvouměsíční bojový výcvik. Dne 12. října 1914 po ukončení výcviku rota

převzala svůj rotní praporec z červeného hedvábí s vyšitým bílým českým lvem, dar od bayonnských dam, a Bezdíček spolu s dalšími dobrovolníky začleněnými v rotě Nazdar složil slavnostní přísahu. Po ukončení výcviku a složení přísahy v Bayonne se 23. října 1914 Karel Bezdíček se svou rotou Nazdar přesunul na francouzsko-německou frontu na severovýchod Francie do oblasti Champagne, poblíž města Remeše. Zde se účastnil zákopové války v předních liniích v sestavě elitní Marocké divize. Na konci dubna se Bezdíček s rotou Nazdar a celou Marockou divizí přesunul do oblasti Artois v departementu Pas-de-Calais na severu Francie. Francouzské velení rozhodlo, že prapor C s českou rotou Nazdar vyrazí v prvním sledu proti nepříteli jako průlomová jednotka. Průlomový útok na německou obranu byl zahájen 9. května 1915. Útokem byla pověřena Marocká divize, jejíž velitel určil ke splnění tohoto úkolu pluk Cizinecké legie. Německé pozice se nacházely na terénní vlně u vesnic La Targette a Neuville Saint Vaast. V krutých bojích se vyznamenala rota Nazdar, která však utrpěla velké ztráty. Na Ouvrages blancs nedaleko La Targette padl i praporečník roty Nazdar Karel Bezdíček. Podle jedné z verzí byl zasažen střelbou a padl do německého zákopu, kde zemřel. Podle jiné verze byl roztrhán dělostřeleckým výbuchem.

4. Olga Mauleová, In memoriam

Navrhovatel: Radek Vondráček

Osvojit: Radek Vondráček

Olga Mauleová se narodila 19. října 1925 českým rodičům na Ukrajině v obci Jedvanina (nyní Novosilki) v Chmelnické oblasti.

Dne 22. června 1941, když Němci napadli Sovětský svaz, Olga končila 7. třídu. V době Velké vlastenecké války se Olga Ivanovna Kamínková nejprve dostala do kontaktu s partyzány v době od 12. února 1943 do 9. března 1943. Byla činná jako průzkumnice a spojka v partyzánském oddíle Sidora Artěmoviče Kovpaka. Tento oddíl se podílel na významných diverzních akcích.

Od 10. března 1943 do 3. ledna 1944 působila v partyzánském oddíle Michajlova – Oduchy. Od 4. ledna 1944 do 25. května 1944 v oddíle velitele Šišky. Spolubojovníci si velmi vážili jejího mistrného a konspirativního sbírání cenných zpráv a jejich předávání štábům partyzánských oddílů. Zúčastnila se bojů o osvobození měst Ostrog, Rovno, Luck, Vladimír-Volyňský a Kovel.

Dvakrát přecházela frontu směr Brest – Kovel (město Kovel bylo strategické místo, byl to klíčový železniční a silniční uzel v Pripjaťských bažinách). Vzpomínala i na jednu akci, kdy bylo po kolena sněhu a dle zpráv průzkumné hlídky nic nehrozilo, ale když vjeli na saních tažených koňmi do vesnice, začali Němci střílet. Rychle koně otočili směrem k lesu, naštěstí nikdo nebyl zraněn. V hlubokých lesích měli partyzáni zemljanky a vše, co Němcům ukořistili, koně, krávy, prasata, odvedli do lesa.

Její životní příběh byl poznamenán válkou a to nejen zapojením do partyzánského boje. Válka se „podepsala“ i na jejím datu narození. Ve skutečnosti se narodila 19. října 1925. Měla jít do Německa na nucené práce, tak jí známá doktorka změnila rok narození. Kdyby na to Němci přišli, tak by je obě popravili.

Lékařka jí zařídila vypsání nového křestního listu, datum narození bylo změněno na 3. ledna 1926. V roce 1947 se z Ukrajiny přestěhovala do naší republiky.

Za svoji statečnost v boji s nepřítelem obdržela mnoho vyznamenání a medailí našich i zahraničních. Poslední medaile jí byla předána v září 2020 a to Pamětní medaile II. stupně Československé obce legionářské. Partyzánka Olga zemřela 3. listopadu 2020 v Kladně, kde žila 40 let.

IV. Medaile za zásluhy

- udělení

1. Ing. Jiří Králík - o stát v oblasti sportu

Navrhovatel: Jaroslav Holík

Osvojl: Jaroslav Holík, členové poslaneckého klubu SPD

Ing. Jiří Králík je spjat celý svůj profesní život se sportovním prostředím, jako hokejový brankář tehdejší československé reprezentace, prokázal několikrát, že patří k legendám hokejového sportu. V osmdesátých letech byl 2x nejlepší brankář mistrovství světa, působil i v zahraničních klubech, kde získal několik prestižních cen. Jako dlouholetý člen Ankety – Osobnost roku ve Zlínském kraji, významně přispěl k dobrému jménu ČSSR, potažmo České republiky a dodnes působí v hokejovém prostředí, kde podporuje české sportovce.

2. Pavla Břínková – o stát v oblasti umění

Navrhovatel: Marek Novák

Osvojl: Marek Novák, Stanislav Berkovec

Pavla Břínková má nadstandardní umělecké renomé napříč uměleckou obcí, kdy je uznávána i osobnostmi z jiných uměleckých žánrů (v oblasti populární hudby, tanečníky, herci, aj.). To si celoživotně zasloužila svou uměleckou pokorou a perfektními profesionálními uměleckými výkony za celou svou kariéru. Ohlasy veřejnosti za celou tu dobu byly vždy více než pozitivní. Byly doby kdy „na Břínkovou se vypravovaly zájezdy do Karlínského divadla“.

Celý umělecký život této zpěvačky na rozdíl od mnohých v oblasti pop music nikdy nebyl poznamenán různými skandály, nepropíraly její osobnost žádné bulvární noviny, atd. Dá se říci, že byla jak uměleckým tak morálním vzorem pro řadu svých uměleckých kolegů. Její rodinný, umělecký i osobní život byly vždy příkladné a také proto byl a je velký zájem o její pedagogickou činnost v přípravě mladé umělecké generace v jejím oboru. Těžko by se našel někdo, kdo by našel „škráloup“ na její umělecké i životní pověsti, což dnes není takovou samozřejmostí.

Ani v současné době není v tomto oboru výraznější osobnosti ani u mladších ročníků. Stále ještě aktivně účinkuje v Hudebním divadle v Karlíně. Její nezdolný temperament, energie a profesionální připravenost i výkon jsou důvodem, proč je i ve svém věku stále ještě angažována do řady rolí, ač by již mohla užívat zaslouženého odpočinku.

3. Ing. arch. Miroslav Řepa - o stát v oblasti kultury

Navrhovatel: Patrik Nacher

Osvojl: Patrik Nacher, Martin Kolovratník

Na své první větší stavbě už přímo spolupracoval se svým otcem. V roce 1957 se zúčastnili soutěže o návrh nového divadla v tehdejší Gottwaldově, dnešním Zlíně. Nemohli se ovšem mezi sebou shodnout, a tak podali dva soutěžní návrhy a pod oba se podepsali společně. Během výstavby zlínského divadla tak získával první zkušenosti pro mnohem složitější a významnější projekty, které ho v budoucnu čekaly – rekonstrukce Smetanovy opery, Národního divadla a Stavovského divadla. Předtím ale ještě získal výjimečné zkušenosti v zahraničí. V roce 1965 se Miroslavu Řepovi podařilo dosáhnout významného úspěchu. Spolu s architektem Vladimírem Pýchou vyhrál soutěž na projekt československého pavilonu na Světové výstavě v Montrealu. Přestože nebyl členem komunistické strany, neměl problém s povolením k vycestování nebo se o tom alespoň na náhrávce nezmiňuje. Ke vstupu do strany prý nikdy nebyl ani vyzván, protože komunisté věděli, že by odmítl.

V roce 1970 projektoval divadlo Laterny Magiky pro světovou výstavu do japonské Ósaky. Mezi jeho další významné počiny patří spolupráce na rekonstrukci Smetanova a Národního divadla, na které pracoval od roku 1970, od roku 1976 působil ve funkci architekta v útvaru Národního divadla. V letech 1984–1991 pokračoval na rekonstrukci Tylova, dnes Stavovského divadla. V roce 1993 byl vyzván Správou Pražského hradu, aby realizoval ve funkci kurátora výstavu Josipa Plečnika, později přenesenou do dalších evropských měst (Berlína, Bruselu, Paříže či Vídně) a zámoří (New Yorku, Haify). Následně byl jmenován hlavním kurátorem výstavy „Deset století architektury“ v celém areálu Pražského hradu. Během svého aktivního pracovního působení publikoval v odborných časopisech Československý architekt, Architektura ČR a uspořádal řadu odborných besed na půdě Svazu architektů, projektových ústavů a škol. Několik semestrů přednášel kulturní stavby na Vysoké škole uměleckopřemyslové. Své zkušenosti ze světových výstav vložil do knihy vydané v roce 2005 pod názvem Expo od Bruselu po Aichi.

4. Jan Zábrana – o stát v oblasti kultury a umění, In memoriam

Navrhovatel: Libor Kráčmera

Osvojl: Pavel Žáček, Jan Čížinský

Jan Zábrana byl český básník, překladatel, prozaik a esejista. Začal psát poezii, pokoušel se rovněž o prózu, spolu s Josefem Jedličkou napsal divadelní hru Marodiáda, ve které líčí tíživou atmosféru doby působící na mladého člověka vytrženého ze zázemí domova. Hra byla přijata E. F. Burianem a měla být inscenována Janem Grossmanem, z její realizace ale nakonec z politických důvodů sešlo. Začal překládat a navazovat bohaté kontakty s nonkonformními výtvarníky, a dále rovněž se spisovateli a překladateli; mnozí z nich se mu postupně stali celoživotními přáteli. Koncem roku 1955 byl přijat za člena Kruhu překladatelů a začal se živit jako překladatel z povolání.

Během svého života se Zábrana mohl prezentovat především jako překladatel. Překládal z moderní angloamerické a ruské literatury, a to jak poezii, tak prózu, zcela výjimečně pak i dramata a nevyhýbal se ani tvorbě detektivní (Agatha Christie, Ed McBain aj.). Z ruské literatury věnoval zvláštní zaujetí zejména dílům Sergeje Jesenina, Ivana Bunina a Isaaka Babela, z amerického písemnictví beatnické generaci, jejíž čelné představitele – Lawrence Ferlinghettiho, Allena Ginsberga a Gregory Corsa – uvedl jako první

do českého literárního kontextu. Některé jeho významné překlady mohly vyjít až posmrtně, na počátku devadesátých let (Boris Pasternak: Doktor Živago, Allen Ginsberg: Kvílení).

V šedesátých letech vyšla pod jeho jménem próza pro děti (Táňa a dva pistolníci) a tři detektivní příběhy, značně překračující běžnou úroveň žánru (Vražda pro štěstí, Vražda se zárukou, Vražda v zastoupení), jejichž spoluautorem byl Josef Škvorecký. Jako osobitý prozaik byl však Zábrana představen zejména až posmrtně vydaným výběrem povídek z padesátých let (Sedm povídek) a později soubornou edicí próz z pozůstalosti nazvanou Povídky. Souhrn jeho básnických sbírek (Utkvělé černé ikony, Stránky z deníku, Lynč), včetně těch, jež byly později vydány z pozůstalosti (Jistota nejhoršího, Zed' vzpomínek a Nápěvy) pak odhaluje, že poezii se Zábrana věnoval celoživotně, byť s nerovnoměrnou intenzitou.

Jan Zábrana byl v období minulého režimu, zejména však v době normalizace, ostrakizován, bylo mu znemožněno věnovat se vlastní literární tvorbě.

5. Miloslav Souček – o stát v oblasti sportu

Navrhovatel: Václav Votava

Osvojit: Václav Votava

Ocenění dlouhodobé sportovní činnosti na poli motocyklových soutěží, na poli vývoje motocyklů, zejména jeho úspěšné reprezentace našeho státu v „Šestitýdenních soutěžích“ a při propagaci českých motocyklistů a českých motocyklů ČZ a jeho další celoživotní veřejně prospěšné společenské činnosti. Přihlédnout lze i k jeho věznění v nacistickém koncentračním táboře Sachsenhausen.

Navrhované státní vyznamenání „Medaile za zásluhy“ by bylo u příležitosti životního jubilea 90 let pana Součka, legendy našeho motocyklového sportu.

6. Prof. RNDr. David Lukáš, CSc. – o stát v oblasti vědy, techniky a bezpečnosti občanů

Navrhovatel: Tomáš Martínek

Osvojit: Tomáš Martínek

Profesor David Lukáš je emeritním rektorem Technické univerzity v Liberci. Působí zde na katedře chemie ve výzkumném týmu bioinženýrství.

Profesor Lukáš se dlouhodobě zabývá fyzikálními procesy při elektrostatickém zvlákňování roztoků polymerů a v této oblasti je autorem řady publikací a patentů. Jedním z nich je patent na zařízení pro výrobu polymerních nanovláken. Prototyp tohoto zařízení pomáhal v době nouzového stavu při výrobě nanovlákných vrstev s vysokou filtrační účinností. Je jedním z profesorů, kteří přišli na začátku koronavirové krize s konceptem látkové roušky s kapsou, do které je možné vkládat výměnný filtr z jakéhokoliv účinného materiálu. V rekordním čase sestavil profesor Lukáš nové zařízení na výrobu nanovláken a také tým katedry textilních a jednoúčelových strojů Fakulty strojní Technické univerzity v Liberci. Lidé tak mohli hotový nanomateriál vkládat do doma ušitých bavlněných roušek s kapsou.

7. Prof. RNDr. Bohumír Janský, CSc. – o stát v oblasti vědy

Navrhovatel: Pavel Chromý

Osvojl: Milan Pour, Stanislav Berkovec

Profesor Janský je v současné době pravděpodobně nejznámějším českým geografem doma i v zahraničí. Je prezidentem České iberoamerické společnosti a v letech 2014–2018 zastával funkci prezidenta České geografické společnosti. Je dobře znám odborné i široké veřejnosti z pravidelných a častých vystoupení v různých rozhlasových a televizních pořadech, kde se vyjadřuje k rozmanitým tématům z oblasti oceánografie, vodního hospodářství, problémům s vodou ve světě i u nás, protipovodňové ochraně, řešení problémů sucha či ohrožení obyvatel přírodními rizikovými procesy. Do podvědomí naší i zahraniční geografické komunity vstoupil zejména organizací dvou mezinárodních expedic, při nichž byly objeveny a poprvé zmapovány prameny největšího světového veletoku Amazonky. Výrazně se spolu se svým týmem prosadil i na území středoasijského Kyrgyzstánu v rámci dvou projektů české rozvojové spolupráce a projektu NATO, kde vedl mezinárodní tým badatelů. Výzkumné aktivity v Peru i Kyrgyzstánu pokračují i v současné době. V obou regionech se jeho týmy zabývají dopadem změny klimatu na ekosystémy a obyvatelstvo horských oblastí. V listopadu 2016 byla poblíže hlavního pramenu Amazonky nainstalována meteorologická stanice české výroby, která s využitím satelitu přenáší data do Česka. Jedná se o nejvýše položenou stanici v Latinské Americe (5 280 m nad mořem) a pravděpodobně i na světě. Naměřená klimatická data spolu s daty o odtokovém režimu řek přispívají k hodnocení změn klimatu ve velehorských podmínkách a k řešení problému nedostatku vody po ústupu horských ledovců. Sít' instalovaných automatických stanic bude možno využít v rámci varovných systémů před přírodními rizikovými procesy. Sít' českých klimatických a hydrologických stanic v pramenné oblasti Amazonky je již dnes využita v rámci přípravného projektu na výstavbu nové přehradní nádrže s hladinou ve výšce 4100 m n. m., která bude nejvýše položenou peruánskou přehradou.

Prof. Janský, český geograf, vědec a vysokoškolský pedagog, se v roce 2021 dožívá významného životního jubilea, sedmdesátí let.

8. Plk. Ing. Michal Koudelka – o stát v oblasti bezpečnosti státu a občanů

Navrhovatel: Jan Čížinský

Osvojl: Jan Bartošek, Ondřej Benešík, Jan Čížinský, Pavel Bělobrádek, Pavla Golasowská, Stanislav Juránek, Marian Jurečka, Vít Kaňkovský, Jiří Mihola, Marek Výborný, Helena Langšádlová, Markéta Pekarová Adamová, Vlastimil Válek, Jana Černochová, Pavel Žáček

Plukovník Ing. Michal Koudelka je ředitelem Bezpečnostní informační služby. Jeho vyznamenání medailí Za zásluhy navrhuji jako výraz ocenění velmi dobré práce, kterou BIS odvedla při vyšetřování výbuchu muničního skladu ve Vrbětčích v roce 2014, stejně jako schopnosti odolávat trvalé nepřízni některých představitelů našeho státu a tlakům, kterým jsou BIS i ředitel Koudelka osobně dlouhodobě vystaveni ze strany zahraničních i domácích spolupracovníků cizích mocností.

Plk. Ing. Michal Koudelka po absolvování Fakulty stavební ČVUT v roce 1989 dva roky pracoval v Projektové a inženýrské organizaci kultury. Po absolvování základní vojenské služby v roce 1992 nastoupil do tehdejší Federální bezpečnostní informační služby. Po rozpadu Československa v roce 1992 se stal příslušníkem Bezpečnostní informační služby, kde nejprve působil v odboru boje proti terorismu, od začátku roku 2006 až do svého jmenování ředitelem BIS pak vedl odbor kontrašpionáže. Nebyl členem KSČ, má prověrku na stupeň přísně tajné. Absolvoval dva zpravodajské výcviky u britské tajné služby MI6 a jeden zpravodajský výcvik u kanadské kontrarozvědky CSIS. Vládou České republiky byl jmenován ředitelem BIS 27. července 2016 a úřadu se ujal 15. srpna 2016.

9. Jiřina Uherková - o stát v oblasti kultury, výchovy a školství, In memoriam

Navrhovatel: Silvie Langrová, Veronika Nürnbergerová

Osvojil: Jan Farský, Lenka Kozlová

Sbormistryně a pedagožka Jiřina Uherková se jako zakladatelka dětského sboru Severáček v Liberci (1958) zasloužila nejen o vznik tělesa, které je po více než šedesát let své historie ceněno jako mimořádný hudební soubor, ale především se zasloužila velkou měrou o rozvoj sborového zpěvu nejen v Liberci, ale v celé České republice. Společně se svým manželem Milanem Uherkem se Jiřina Uherková stala průkopníkem moderní sborové práce s dětmi a svou odbornou prací nejen v Severáčku, ale i jako lektorka seminářů, inspirovala desítky sbormistrů u nás i v zahraničí. Umělecké požadavky a nároky na děti byly vyváženy empatií a láskou k dětem, což z tristačlenného dětského kolektivu Severáčku vytvořilo pevně semknutou sborovou rodinu, která vítězila v tuzemských i zahraničních sborových soutěžích, natáčela pro rozhlas i televizi a spolupracovala s našimi předními orchestry i divadelními scénami. Kromě systematicky budované hlasové výchovy a hudební průpravy je třeba zdůraznit její vliv na estetické cítění dětí i na celkovou mravní výchovu. Jiřina Uherková měla pro své morální hodnoty problémy s komunistickým režimem, které se bohužel podepsaly na jejím zdraví a brzkém skonu.

Na Jiřinu Uherkovou vzpomínají s láskou stovky dětí, kterým dala pevný hudební, estetický, ale i morální základ do života. Z absolventů se mnozí stali učiteli hudební výchovy, profesionálními hudebníky či pěvci působícími na našich i zahraničních operních scénách, celoživotními nadšenci pro sborové zpívání i členy mnoha amatérských pěveckých sborů či hudebních skupin. Na své sborové „rodiče“ s láskou vzpomínají stovky zpěváků, kteří Severáčkem za léta jeho existence prošli.

Odkaz Jiřiny Uherkové jako pedagožky je stále nesmírně živý – nejen pro její didaktickou i uměleckou erudici, ale především pro postoj k dětem, které brala jako partnery k umělecké tvorbě.

Město Liberec ocenilo tuto výjimečnou ženu vydáním pamětní medaile k třicátému výročí jejího úmrtí (2019) a zároveň po manželích Uherkových pojmenovalo jeden z městských parků (2018).

10. JUDr. Emil Martinec – o stát v oblasti hospodářské, In memoriam

Navrhovatel: Jan Řehounek

Osvojl: Jan Řehounek

Odborový přednosta JUDr. Emil Martinec se narodil 21. ledna 1869 v Horním Jelení ve východních Čechách. Vystudoval práva na Karlově univerzitě a v roce 1895 vstoupil do služeb finanční správy a u okresních finančních ředitelství v Uherském Hradišti a Brně se věnoval zejména správě spotřebních daní, cel a monopolů. Významné znalosti nabyl také jako inspektor finanční stráže.

Po vzniku samostatného československého státu byl již v listopadu 1918 povolán do služeb ministerstva financí a pověřen organizací celní služby. S úspěchem zdolal obtížný úkol organizace nové přes 4000 km dlouhé celní hranice, organizace finanční stráže a celní správy. Již v roce 1919 při odtržení čs. státu od rakouské měny československá finanční stráž zabránila výrazným ekonomickým škodám nové republiky při výměně devalvované rakouské měny za novou československou. Díky jeho odborným znalostem bylo pod jeho vedením vydáno české znění vysvětlivek k celnímu sazebníku a celní předpisy i sazebník byly upraveny pro potřeby ekonomiky nového státu. Od počátku služby na ministerstvu financí věnoval všechn svůj volný čas tvorbě nového celního zákona. Ten byl i díky jeho odbornému přesvědčování zákonodárců přijat a v roce 1927 vyhlášen i s prováděcím nařízením. Vznikl tak velmi moderní právní předpis, který položil základ celnictví československé republiky, ochranu její ekonomiky i zahraničně obchodní činnosti a vzor pro právní předpisy v této oblasti moderního světa. Vynikající měrou se zúčastnil úpravy obchodně politických vztahů republiky k cizím státům. Zastupoval republiku na světových měnových a devizových fórech. Také díky jeho práci získala nová republika významné postavení ve světové ekonomice. Cenných zkušeností Martincových bylo využito v době hospodářské krize, kdy bylo nutné regulovat zahraniční obchod devizovou komisí, jejímž vedoucím byl od roku 1932, od roku 1934 byl také vládním komisařem československé obilní společnosti, a to i po jeho odchodu do důchodu koncem roku 1934.

Všechny svěřené úkoly plnil s krajní zodpovědností, jeho odborné znalosti byly uznávány i za hranicemi státu. Všechny své síly, znalosti a dovednosti věnoval nové republice. Pro svoji nestrannost a vlídnost byl neobyčejně oblíben u svých spolupracovníků, celníků i příslušníků finanční stráže, byl jim vždy vzorem neúnavné píce věnované cele zájmům republiky.

11. Jan Slabák – o stát v oblasti kultury

Navrhovatel: Jan Hrnčír

Osvojl: Jan Hrnčír

Jan Slabák je český trumpetista, pedagog a kapelník, zakladatel dechové kapely Moravanka. Vystudoval brněnskou konzervatoř a v 19 letech se stal předním sólistou Státní filharmonie a spolupracoval také s mnoha orchestry, jakými byli např. Malá dechová hudba, pak Taneční a dechový orchestr Mirko Foreta i Orchestr Gustava Bromy, hrál i se symfonickým orchestrem bratislavského rozhlasu. Vojenská léta strávil s trubkou, a to v Armádním uměleckém souboru. Stal se členem jeho tanečního orchestru. Po návratu zpět do Brna pokračoval v práci ve filharmonii, přitom začal

dálkově studovat na Janáčkově akademii múzických umění, kterou absolvoval v roce 1970. Vypracoval se na předního koncertního trumpetistu, o kterého projevíli zájem i Berlínští filharmonikové s dirigentem Herbertem von Karajanem. Po zvážení mnoha důležitých okolností se Jan Slabák rozhodl věnovat se lidové hudbě, se kterou vyrůstal odmalička. V roce 1972 navrhl brněnskému rozhlasu vlastní studiový orchestr, který se věnoval slováckým lidovým písním upraveným pro dechové nástroje a bicí. Vznikl Dechový orchestr Jana Slabáka, vznikly první stylizace lidových písní pro dechovku, první nahrávání a vysílání. Vše se setkalo s velkým úspěchem. Slabákovým největším dílem je založení dechové kapely Moravanka v roce 1972. Kapela se poprvé představila o rok později v televizním pořadu „Vy neznáte Moravanku“, v němž orchestr uvedl svůj celý tehdejší program. I když trval jen 40 minut, úspěch byl mimořádný a zájem o další živá vystoupení i televizní pořady se zvyšoval. Za svou existenci Moravanka absolvovala asi 7 500 koncertů. Neopominutelnou je i jeho pedagogická činnost – především na JAMU, kde se podílel na výchově řady vynikajících mladých trumpetistů. Významnou součástí jeho uměleckého života je nepochybně i aranžérská a skladatelská činnost v oboru dechové hudby. Za mimořádný a tvůrčí přístup k dechové hudbě byl v roce 2006 Jan Slabák uveden Mistrem Karlem Gottem do „Křesla tradice a slávy“, je držitelem Ceny města Brna za přínos v oblasti hudby (2012) a v roce 2016 se stal nositelem Ceny Jihomoravského kraje coby osobnost, jejíž dílo, činnost a jednání výrazným způsobem reprezentuje Jihomoravský kraj a přispívá k jeho věhlasu a dobrému jménu.

12. Prof. Ing. Michal Mejstřík CSc. – o stát v oblasti hospodářství a vědy,

In memoriam

Navrhovatel: Vít Rakušan

Osvojil: Vít Rakušan

Michal Mejstřík byl významný a vlivný český ekonom, profesor Univerzity Karlovy.

Od počátku 90. let byl jedním z nejvýznamnějších českých ekonomů, podílel se například na založení výzkumného institutu CERGE-EI. Na FSV UK v roce 1993 založil také Institut ekonomických studií, který následně do roku 2010 vedl jako ředitel. Postupně z něj vybudoval jedno z nejprestižnějších ekonomických pracovišť v ČR.

Publikoval přes 150 odborných publikací, nejčastěji zaměřených na bankovníctví, privatizace, či restrukturalizace, které jsou zejména v zahraničí hojně citovány. Byl členem Společnosti evropských univerzit pro finanční výzkum (SUERF) a spoluautorem několika oceněných učebnic bankovníctví.

V posledních 25 letech opakovaně působil jako externí konzultant mezinárodních organizací (USAID, Světové banky, Evropské komise ve střední a východní Evropě i Asii), české vlády a řady korporací. Vedle finančního či strategického poradenství pomohl zavést do české legislativy praxi zpracovávání hodnocení dopadů regulace (RIA), koordinoval zpracování řady těchto dopadových studií a v letech 2011–2015 předsedal expertní komisi RIA při Legislativní radě vlády. Podílel se na více než 80 transakcích a firemních restrukturalizacích, z nichž některé, zejména v energetice, patří mezi nejvýznamnější v rámci regionu střední a východní Evropy.

Od roku 2009 do roku 2014 byl členem Národní ekonomické rady vlády (NERV), kde zodpovídal za oblast konkurenceschopnosti a zahraničního obchodu. Kombinovaný

tým NERV a Ministerstva průmyslu a obchodu společně vedený jím a Martinem Tlapou pak rozpracoval platnou strategii mezinárodní konkurenceschopnosti ČR, oceněnou také ze strany OECD. Od roku 2016 byl honorárním konzulem Korejské republiky.

V době pandemie covidu-19 v ČR byl členem Ekonomického poradního týmu Ústředního krizového štábu a od počátku byl také členem expertní skupiny KoroNERV-20.

Zemřel ve věku 68 let na nemoc covid-19.

13. Doc. MUDr. Iva Holmerová, PhD. – o stát v oblasti vědy

Navrhovatel: Olga Richterová

Osvojl: Olga Richterová

Vyznamenání doc. Ivy Holmerové je navrženo za celoživotní úsilí o dobré stárnutí a osvětu v oblasti dlouhodobé péče a nezištnou pomoc všem, kteří se této oblasti věnují. Jako odbornice na sociální gerontologii je autorkou řady odborných publikací a má i velké mezinárodní renomé. Absolvovala Fakultu všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze, specializovala se v praktickém lékařství, geriatrii, veřejném zdravotnictví a medicíně dlouhodobé péče. Ph.D. získala v oboru sociální gerontologie. Habilitovala se v oboru kulturní a sociální antropologie problematikou péče o seniory a Alzheimerovy choroby. Působí jako proděkanka pro zahraniční vztahy FHS UK, kde také odborně garantuje doktorský studijní program Studia dlouhověkosti. Přednáší na univerzitě v Kremži a University of the West of Scotland. Vědecky a profesně se věnuje problematice dlouhověkosti, péče o seniory, gerontologie, dlouhodobé péče a problematice demence jak z pohledu zdravotních, tak humanitních věd.

V současné době je předsedkyní Alzheimer Europe, členkou výboru INTERDEM, zakladatelkou České alzheimerovské společnosti, jako předchozí předsedkyně čestnou členkou výboru České gerontologické a geriatrické společnosti a zakládající ředitelkou Gerontologického centra v Praze 8. Je řešitelkou či spoluřešitelkou rozvojových a výzkumných projektů, jak tuzemských, tak zahraničních.

14. Ing. Ladislav Michálek – o stát v oblasti kultury

Navrhovatel: Alena Gajdůšková

Osvojl: Alena Gajdůšková

Ing. Ladislav Michálek se dlouhodobě aktivně věnuje podpoře folkloru a lidové kultury, tedy zejména zachování kulturního dědictví Valašska, ale i jiných etnografických oblastí. Organizoval Liptálské slavnosti, na jejichž pódiu se každoročně i díky jeho působení na národní a mezinárodní úrovni v oblasti folkloru představovaly folklorní soubory z celého světa. Je zakladatelem Dětských folklorních dnů v Liptále, samostatného folklorního festivalu dětských souborů v ČR, který je významnou podporou udržení lidového umění jako základním zdrojem identifikace s našimi regiony i zdrojem národní identity.

Ing. Michálek je dlouhodobě také velmi aktivní na národní a mezinárodní úrovni v oblasti folklorních tradic a tedy propagace naší lidové kultury v zahraničí. O tom svědčí i mezinárodní ocenění, které se ing. Michálkovi dostalo.

15. Prof. Ing. Petr Sáha, CSc. – o stát v oblasti školství a vědy

Navrhovatel: Alena Gajdůšková

Osvojl: Alena Gajdůšková

Prof. Ing. Petr Sáha, CSc. je významný světový vědec zabývající se celoživotně výzkumem v oblasti polymerů. Tento obor obohatil svými vědeckými pracemi, patenty i užitnými vzory. Na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně bylo díky jeho iniciativě vybudováno mezinárodní pracoviště Centrum polymerních systémů, které patří v tomto oboru k nejmodernějším na světě.

Prof. Sáha stál u zrodu Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, byl hlavním iniciátorem jejího zřízení a po čtyři funkční období působil v jejím čele jako její rektor. Pod jeho vedením dosáhla univerzita obdivuhodného pokroku. V letech 2006-7 byl předsedou České konference rektorů. V obou těchto pozicích se zasazoval o efektivní organizaci vysokého školství, vědy a výzkumu. Spolupracoval na projektech inovačního potenciálu ČR. Byl iniciátorem a je doposud aktivní při vytváření společných pozic a spolupráce technických univerzit mezi sebou i s hospodářskou sférou jako základní podmínky inovací a tedy konkurenceschopnosti ČR.

16. Prof. PhDr. Stanislav Kratochvíl, CSc. – o stát v oblasti vědy

Navrhovatel: Alena Gajdůšková

Osvojl: Alena Gajdůšková

Prof. PhDr. Stanislav Kratochvíl je významný český klinický psycholog, který se zabývá především psychoterapií, zejména neuróz, hypnózou, manželskou terapií a terapií sexuálních poruch. V roce 1958 úspěšně dokončil studia na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a poté nastoupil jako klinický psycholog v Psychiatrické léčebně v Kroměříži, kde pracoval až do konce své pracovní kariéry v roce 2017. Záhy po absolutoriu začal současně působit i jako odborný asistent na brněnské univerzitě, kde přednášel psychoterapii. Během politického uvolnění v roce 1968 byl pozván jako hostující výzkumný pracovník na Stanfordskou univerzitu v Kalifornii a pracoval i ve výzkumné psychiatrické laboratoři na Pennsylvánské univerzitě ve Filadelfii. V roce 1978 musel kvůli studijním pobytům v zahraničí, zejména právě pobytu v USA, z politických důvodů opustit Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně (nyní Masarykova univerzita) a od té doby působil jako externí pedagog na Univerzitě Palackého v Olomouci až do roku 2009.

17. Karel Pacner - o stát v oblasti vědy a výchovy, In memoriam

Navrhovatel: Věra Kovářová

Osvojl: Věra Kovářová

Karel Pacner vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Praze. Ihned po dokončení studia nastoupil v létě 1959 do redakce deníku Mladá fronta, kde se postupně propracoval k vedení sobotní přílohy. Jeho zaměřením byla věda. Věda, o níž původně psát nechtěl, ale která se později stala jeho životním koníčkem a vášní. V roce 1969 stál jako novinář v USA u historického momentu startu mise Apolla 11, která vynesla první lidskou posádku na Měsíc. Také se osobně setkal s Jurijem Gagarinem. Byl prvním novinářem z východního bloku, který se podíval do Nového Mexika na místo, kde byla

sestrojena první atomová bomba. Zabýval se také sovětsko-americkými vztahy, v kosmu i na Zemi. Napsal mnoho knih o studené válce, o špionáži, o závodu mezi Sovětským svazem a Spojenými státy o dopravení prvních lidí na Měsíc v 60. letech a další historická díla. V roce 1945 prodělal zánět slepého střeva, který by jej byl připravil život, nebýt penicilinu, který Karel Pacner jako jeden z prvních Čechů vyzkoušel. Za své dílo získal již během svého života čtená ocenění (například cenu Trilobit 2002 udělenou Českým filmovým a televizním svazem FITES za nejlepší původní díla filmové a televizní tvorby, cenu za popularizaci vědy Akademie věd, hlavní cenu Egona Erwina Kische za knihy Velké špionážní operace dvou světových válek a Velké špionážní operace časů studené války). Bez nadsázky lze říci, že tento zasloužilý autor pracoval do posledního dechu, neb ještě na konci března napsal pro vědeckou redakci ČT24 článek o prvním letu Jurije Gagarina do vesmíru.

Karel Pacner zasvětil celý svůj život vědě, zejména kosmonautice, ve snaze přiblížit ji běžnému čtenáři. Vydal čtyři desítky knih, leckdy tisíce stránkových, byl autorem nespočtu článků (jen na Technet.cz vyšlo pod jeho jménem téměř 400 článků o kosmonautice či špionáži) a také televizních seriálů Ze Země ke hvězdám a Československo ve zvláštních službách. Jeho díla, zajímavá a historicky přesná, opřená o vlastní zkušenosti, reportáže a rozhovory s významnými osobnostmi, byla navíc čtenářsky velmi oblíbená.

18. Doc. MUDr. Vilma Marešová, CSc. – o stát v oblasti vědy a školství

Navrhovatel: Věra Kovářová

Osvožil: Věra Kovářová

Doc. MUDr. Vilma Marešová, CSc. je emeritní přednostkou I. infekční kliniky 2. LF UK Nemocnice Na Bulovce v Praze a bývalou vedoucí Katedry infekčních nemocí Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ). Je přezdívána „První dámou české infekce“. Vzdělávala naprostou většinu dnešních lékařů imunologů a epidemiologů, kteří se starají o nemocné s COVID-19. Docentka Marešová v roce 1963 ukončila studium LF UPJŠ Košice a v roce 1967 studia na FDL (2. LF) UK Praha. V roce 1971 získala atestaci 1. stupně z pediatrie, v roce 1975 atestaci 2. stupně z pediatrie, o čtyři roky později atestaci z přenosných nemocí. V roce 1984 se stala kandidátkou lékařských věd na FDL UK Praha a v roce 1987 byla jmenována docentkou infekčního lékařství na FDL UK Praha. V roce 1967 nastoupila jako sekundární lékařka do OÚNZ Dolný Kubín, NsP Trstená, poté na OÚNZ Kladno, NsP Slaný. V letech 1968 - 1979 působila jako sekundární lékařka (infekční klinika a dětské oddělení) v Nemocnici na Bulovce, v letech 1979 - 1987 jako odborná asistentka a docentka na I. infekční klinice FDL UK Praha, poté dva roky jako přednostka Kliniky dětských infekčních nemocí DFN Brno a docentka LF UJEP (MU). V letech 1989 - 1991 byla přednostkou a docentkou 1. LF UK Praha na III. infekční klinice, v letech 1994 - 2011 působila jako přednostka a docentka I. infekční kliniky UK 2. LF. Od roku 1991 do současnosti pracuje v IPVZ, kde od roku 1997 do konce března 2018 zastávala pozici vedoucí Katedry infekčních nemocí IPVZ.

19. PhDr. Vladimír Kučera – o stát v oblasti výchovy, In memoriam

Navrhovatel: Věra Kovářová

Osvojl: Věra Kovářová

Vladimír Kučera byl český novinář, publicista, scenárista, v posledních letech života známý zejména jako moderátor televizního pořadu Historie.cs. V roce 1974 absolvoval Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy, nemohl se však věnovat své profesi kvůli vyjádření kritického názoru na srpnovou okupaci roku 1968. Nastoupil tak do Ústavu zdravotní výchovy Praha, kde pracoval do konce roku 1989. Publikovat mohl pouze externě pod pseudonymem. V roce 1990 nastoupil do deníku Práce, poté v roce 1992 spoluzakládal deník Prostor, po jeho konci působil v Lidové demokracii a Večerní Praze. V roce 1998 odešel na volnou nohu. Od roku 2007 se stal spoluautorem a moderátorem pořadu České televize Historie.cs. Moderoval a podílel se také na tvorbě pořadu Politické spektrum, spolupracoval i na řadě dokumentů z cyklů Neznámí hrdinové, Sbohem, Československo, Labyrintem revoluce (o událostech roku 1989), Konečné řešení (o atentátu na R. Heydricha), atd. Psal také texty písní, např. pro Hanu Hegerovou, Petru Černockou či Zdeňka Mertu. Známe je rovněž jako autor námětu k filmu Karla Kachyni Blázni a děvčátka (1989).

20. Zdena Wasserbauerová – o stát v oblasti výchovy

Navrhovatel: Radek Vondráček

Osvojl: Radek Vondráček

Příběh ženy šířící „dobro od kosti“ začal v roce 1997.

Náboru (a aktivitám s tím spojených) do Českého národního registru dárců kostní dřevě se paní Zdena Wasserbauerová věnuje už téměř čtvrtstoletí. Překročila hranici 19 tisíc zápisů do registru dárců. Teší jí to, protože lidí v registru je nedostatek. „Dva vpichy a zachrání se život,“ říká.

Kromě odběrů samotných se neúnavně také snaží bořit mýty, které okolo samotného odběru kostní dřevě panují.

Jako první před lety oslovila své spolupracovníky v Barumu, tři sta z pěti set souhlasilo.

„To mě povzbudilo, začala jsem chodit po dobrovolných hasičích a spolcích a dělat osvětu. Ze sto dvaceti lidí, kteří se zapíší do registru, nakonec může darovat kostní dřevě jenom jeden. A v Česku je potřeba ročně na dvě sta dárců. Nikdy se nezastavit, pořád být v pohybu, a pokud to jde, pomáhat těm, co to potřebují.“ Tohle říká neúnavná propagátorka dárcovství kostní dřevě paní Zdena Wasserbauerová.

Narodila se 21. června 1940 v Nedakonicích v okrese Uherské Hradiště. Celý život pracovala ve společnosti Barum v Otrokovicích jako účetní, tedy neuvěřitelných 49 let.

21. Mgr. Milena Bačkovská – o stát v oblasti bezpečnosti

Navrhovatel: Pavel Růžička

Osvojil: Pavel Růžička

Mgr. Milena Bačkovská je na Ministerstvu vnitra zaměstnaná od 1. 9. 1999. V červnu roku 2004 byla ministrem vnitra jmenována do funkce vedoucí oddělení obecní policie, zbraní a dopravního inženýrství odboru bezpečnostní politiky MV. Tuto pozici zastává doposud.

Milena Bačkovská se dlouhodobě věnuje významným otázkám vnitřní bezpečnosti státu, zejména v oblasti právní úpravy nakládání se zbraněmi a v oblasti obecní policie. Pro problematiku zbraní a střeliva je ústřední formativní osobností a má nezpochybnitelné zásluhy o úroveň české právní úpravy, a to především o vyváženost záruk bezpečnosti a efektivity této regulace na jedné straně a ochrany individuálních práv a svobod na straně druhé. Hlavně je pak třeba vyzdvihnout její úsilí, odbornost a koncepčnost, pokud jde o implementaci neslavné evropské směrnice o zbraních. Tuto mimořádně obtížnou transpozici se i díky Mgr. Bačkovské podařilo v České republice v příkladné spolupráci s Poslaneckou sněmovnou realizovat v podobě, která z hlediska ochrany legitimních práv legálních držitelů zbraní, právní jistoty a současně ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti nemá jinde v Evropské unii v tom nejlepším slova smyslu srovnání.

Mgr. Bačkovská během svého působení na Ministerstvu vnitra dokázala vybudovat velmi konstruktivní vztahy se všemi aktéry problematiky zbraní, počínaje Policií České republiky, zájmovými asociacemi a se zástupci Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a má tak zásadní podíl na vzniku široké odborné platformy, jejíž činnost pozitivně ovlivňuje legislativní proces politiky státu v oblasti zbraní a střeliva. Je všeobecně uznávaným odborníkem a dlouhodobě reprezentuje jak Českou republiku, tak Ministerstvo vnitra na mnoha zahraničních jednáních.